

سال دوم، شماره پنجم، تابستان ۱۳۹۲

بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس شادی (مورد مطالعه زنان ۲۴-۱۵ ساله شهر اصفهان)

تاریخ دریافت: ۹۱/۴/۸

تاریخ پذیرش: ۹۲/۵/۲۰

اعظم ابراهیم نجف آبادی*، عزت الله سام آرام^۲

چکیده

شادی علت بسیاری از تفکرات و رفتارهای تکامل زاست و شاد بودن هنری است که از عوارض موجود عصر صنعتی می‌کاهد اما به طور علمی و آکادمیک کمتر بدان توجه شده است. شناخت شادی به گونه ای علمی، آکادمیک و عمیق، به دلیل تأثیرات فراوان آن در زندگی بشر، ضرورتی انکارناپذیر و مسلم در جهان امروز است و زمینه‌های مطالعاتی و پژوهشی فراوانی را می‌طلبد. هدف از این تحقیق بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس شادی زنان جوان (۱۵-۲۴ ساله) شهر اصفهان است. با توجه به پراکندگی جامعه آماری در مناطق شهر اصفهان، نمونه‌ها از هر منطقه و متناسب با جمعیت آن منطقه انتخاب شدند. میانگین احساس شادی در بین زنان جوان (۱۵-۲۴) شهر اصفهان ۵۴/۵ بوده که به ترتیب بعد احساسی، بعد اجتماعی و سپس بعد شناختی بیشترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند. میانگین سرمایه اجتماعی در بین زنان جوان ۵۵/۶ به دست آمده، سرمایه اجتماعی از چهار بعد تشکیل شده است. میانگین بعد تعلق و علایق اجتماعی ۷۲/۸، میانگین بعد تعهد و مسئولیت اجتماعی ۵۸/۴، میانگین بعد اعتماد ۵۴/۱ و میانگین بعد پیوندها و تعاملات اجتماعی ۴۳/۹ است که بر این اساس بیشترین مقدار در بعد تعلق و کمترین مقدار در بعد تعاملات اجتماعی است. رابطه سرمایه اجتماعی با شادی رابطه‌ای مستقیم است و این رابطه در ابعاد احساسی و شناختی بیشتر به چشم می‌خورد همچنین تعهد و مسئولیت‌پذیری اجتماعی با بعد احساسی، تعامل اجتماعی با بعد شناختی، تعلق و علایق اجتماعی با بعد احساسی و اعتماد نیز با بعد احساسی شادی دارای رابطه قوی‌تری‌اند.

مفاهیم کلیدی: احساس شادی، سرمایه اجتماعی، تعلق اجتماعی، تعاملات اجتماعی، مسئولیت

پذیری اجتماعی

۱. * نویسنده مسئول، کارشناس ارشد مددکاری اجتماعی از دانشگاه علامه طباطبایی تهران
Email: a_ebra2004@yahoo.com

۲. استاد دانشگاه علامه طباطبایی تهران

مقدمه و بیان مسئله

بحث سرمایه اجتماعی قبل از سال ۱۹۱۶ در مقاله‌ای توسط هانی فان^۱ برای نخستین بار مطرح شد. اما علیرغم اهمیت آن در تحقیقات اجتماعی تا سال ۱۹۶۰ که توسط جین کوب^۲ در برنامه‌ریزی شهری به کار برده شد، شکل جدیدی به خود نگرفت (الوانی/نقوی، ۱۳۸۰، ۱۰). جاکوب در این خصوص توضیح داد که شبکه‌های اجتماعی فشرده در محدوده‌های قدیمی شهرها، صورتی از سرمایه اجتماعی را تشکیل می‌دهند و در ارتباط با حفظ نظم و نظافت، عدم وجود جرم و جنایت خیابانی و دیگر تصمیمات در مورد بهبود کیفیت زندگی به کار می‌روند. پس از آن گلن لوری^۳ اقتصاددان نیز اصطلاح سرمایه اجتماعی را در دهه^۴ ۱۹۷۰ برای توصیف مشکل توسعه اقتصادی و همبستگی گروه‌های قومی و اعتماد بین آنها به کار برد. متعاقب آن جیمز کلن^۴ جامعه‌شناس هم، آن را در معنای وسیعتر ساختار اجتماعی مورد استفاده قرار داد و سپس رابرت پاتنام دانشمند سیاسی نیز بحثی مفصل در خصوص نقش سرمایه اجتماعی در جامعه مدنی، ارائه داد (فوکویاما، ۱۳۷۹، ۱۰). جامعه‌شناسان دیگر نیز در برهه زمانی معاصر برای بررسی کمیت و کیفیت روابط اجتماعی در جامعه از این مفهوم بهره جسته و منظور آنها از سرمایه اجتماعی سرمایه و منابعی است که افراد و گروه‌ها از طریق پیوند با یکدیگر می‌توانند به دست آورند (شارع‌پور، ۱۳۸۰، ۱۰۲).

در خصوص توجه جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسان باید افزود که از دیرباز نگاه جامعه‌شناسان معطوف به مراحل گذار و تحولات تاریخی بوده که طی آن جوامع از مرحله سنتی به مدرن تغییراتی در بنیان‌های ارزشی و هنجاری اجتماعی نیز شده‌اند. تونیس با طرح گذر جامعه از گمینشافت^۵ به گزلسافت^۶ و به دنبال آن کاهش روابط چهره به چهره، کاهش روابط صمیمانه و عاطفی و افزایش فردگرایی سعی در توضیح کاهش روابط اجتماعی در دنیای مدرن دارد (کوزر، ۱۳۷۰، ۲۶۴). کاهش روابط اجتماعی علاوه بر پدید آوردن احساس تنهایی، انزوا و سرخوردگی، بازدهی فردی را نیز کاهش می‌دهد، چرا که افراد در صورت قرار داشتن در یک شبکه ارتباطات اجتماعی غنی و قوی، می‌توانند به حمایت متقابل از یکدیگر پرداخته و با صرف هزینه و زمان کمتر، اهداف خود را محقق سازند. کاهش روابط اجتماعی و به تبع آن کاهش مشارکت اجتماعی و کاهش اعتماد متقابل بین افراد جامعه، جامعه‌شناسان را به این

1. Hanifan
2. Jacob
3. Loury
4. Coleman
5. Gemeninschaft
6. Gesellschaft

تفکر واداشته تا با طرح مفهوم سرمایه اجتماعی سعی در تبیین کاهش روابط اجتماعی جوامع مدرن و شیوه‌های بازسازی آن داشته باشند(هاشمیان فر، ۱۳۸۶، ۱۴۱).

همچنین می‌توان به جرأت گفت: که یکی از مهم‌ترین هیجانات خوشایند و مثبت، شادی است که به دلیل تأثیرات فراوان آن، بسیاری از ملل به نوعی در صدد ایجاد جامعه شاد هستند. زیرا شادی به عنوان نتیجه شرایط مطلوب اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه، فعالیت‌های مفید انسانی را برمی‌انگیزد، خلاقیت را تقویت می‌کند، روابط اجتماعی را تسهیل می‌کند، مشارکت سیاسی - اجتماعی را رونق می‌بخشد، موجبات حفظ سلامتی عاطفی، روانی، جسمی و امیدواری را فراهم می‌کند(آل یاسین، ۱۳۸۰، ۸)؛ احساس امنیت، آرامش و قدرت تصمیم‌گیری را در افراد تقویت می‌کند(Mayers, 2000, 56) و احساس نزدیکی به دیگران(علاقمندی)، احساس دوست داشتن، احساس اعتماد و کیفیت تعامل با دیگران را موجب می‌شود(آرگایل، ۱۳۸۳، ۳۲۸). پیامدهای این هیجان چنان در جامعه بارز و آشکار است که مزلو، یکی از نظریه پردازان مشهور در حوزه روابط انسانی، مؤلفه و شاخصه اصلی انسان‌هایی که در راستای خود شکوفایی، کمال و توانمندی‌های خویش تلاش می‌کنند را، احساس شادی آنان می‌داند. بطوریکه کمبود و فقدان آن، افسردگی، بدبینی و ارزیابی منفی از رویدادها، بی‌علاقگی به اجتماع و کار، کم‌رنگ شدن وجدان کاری، ناهنجاری‌های اجتماعی، رواج خشونت در روابط اجتماعی و ... را به بار می‌آورد(طاهریان، ۱۳۸۱، ۴).

از آنجا که شادی از یکسو متأثر از ساختارهای متعدد جامعه بوده و از سوی دیگر تأثیر گذار بر فرآیند توسعه و تعالی جامعه است، در نیمه قرن ۲۰ به عنوان یکی از موضوعات مورد بررسی روان‌شناسان و برخی جامعه‌شناسان و اقتصاددانان مطرح شده و در این راستا برخی مطالعات فراملیتی نیز به انجام رسیده است. بطوریکه بر اساس پژوهشی در سطح بین‌المللی از سال ۲۰۰۵-۱۹۹۵ سطح شادی در دامنه تغییرات ۱۰-۰ در ایران ۶، انحراف معیار (نابرابری شادی) آن برابر ۲/۷ و رتبه ایران در بین ۹۵ کشور مورد مطالعه ۵۳-۵۱ بوده است (WDH: Word Database of Happiness.Eur. IN. Rank Report 2006). بنابراین لزوم توجه به این پدیده و مطالعه بافت‌های اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر آن در ایران، ضرورت می‌یابد و از آنجا که مطالعه کل جامعه، گستره وسیعی از امکانات، توانایی‌ها و فرصت‌ها را می‌طلبد، به دلیل فقدان این امکانات و همچنین افزایش ژرفای مطالعاتی و پژوهشی در سطح خردتر و به ویژه در شهرهایی که دارای ویژگی‌هایی خاص به لحاظ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی(همانند اصفهان) هستند، ضرورتی ویژه می‌یابد.

همچنانکه برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند در شهر اصفهان روند توسعه تا حدی نامتوازن،

ناپادار و یکسویه است و توجه کم به ابعاد اجتماعی توسعه و کم‌رنگ بودن راهبردهای عدالت توزیعی در جریان رشد اقتصادی و مقوله برابری در فرآیند توسعه موجب شده است که در عین ایجاد و بهبود امکانات، ظرفیت‌های اجتماعی به همان اندازه توسعه پیدا نکند و شهر اصفهان به لحاظ دارا بودن سرمایه اجتماعی در بین شهرهای استان رتبه آخر را به خود اختصاص دهد (اسماعیلی، ۱۳۸۵، ۴۰۵-۴۰۳) و میزان بالایی از نابرابری اجتماعی و احساس نابرابری نیز در بین شهروندان به وجود آید، به طوریکه در راستای مقوله نابرابری ۴۷/۱ درصد شهروندان در معرض نابرابری اقتصادی بالا و بسیار بالا، ۶۴/۵ درصد در معرض نابرابری سیاسی بالا، ۵۶/۶ درصد دارای نابرابری جنسیتی بالا و بسیار بالا و ۲۹/۳ درصد نیز در معرض نابرابری و تبعیض شغلی بالا و بسیار بالا قرار دارند (هاشمیان فر، ۱۳۸۶، ۲۷۶).

بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سئوالات است که:

شادی زنان جوان (۲۴-۱۵ساله) شهر اصفهان به چه میزان است؟

رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس شادی زنان جوان (۱۵-۲۴ساله) شهر اصفهان

چيست؟

مبانی نظری تحقیق:

شادی به لحاظ تاریخ مطالعاتی، مفهومی نوپاست و به همین دلیل ارائه تبیین‌های دقیق و نسبتاً قوی، به دلیل تنوع و تعدد مناظر، امری دست نیافتنی است. به هر روی این مفهوم از یک سو، به طور مختلف مورد تعریف واقع شده و از سوی دیگر رویکردهای متعدد هر چند سطحی در تبیین ظهور و بروز آن پا به عرصه وجود نهاده‌اند. این تنوع تئوریک نسبتاً سطحی به گونه‌ایست که امکان انتخاب یک نظریه ژرف و تقریباً مسلم و ارائه چارچوب نظری نسبتاً دقیق از عوامل همبسته با آن را از پژوهشگر سلب کرده است.

از نظریات حوزه شادمانی می‌توان به نظریه گیدنز در خصوص مدرنیته و پیامدهای آن اشاره کرد. گیدنز (۱۳۷۷) معتقد است که مدرنیته احتمال خطر را در بعضی حوزه‌ها کاهش داده است اما در عین حال خطرات و ناامنی‌های دیگری را جایگزین ساخته است. از جمله عوامل تهدید کننده شادمانی از نظر گیدنز عبارتند از تهدیدهای خشونت‌آمیز ناشی از صنعتی شدن جنگ، متزلزل شدن ریشه‌های اعتماد به نظام‌های انتزاعی و احساس ناامنی و اضطراب وجودی. همچنین از جمله عوامل تأمین کننده شادمانی از نظر گیدنز می‌توان از اعتماد همراه با احتیاط نسبت به نظام‌های انتزاعی، اعتماد و وانهی امور زندگی به دست نظام‌های تخصصی و دگردیسی صمیمت و شکل‌گیری رابطه ناب نام برد (چلبی، موسوی، ۱۳۸۸، ۴۲).

یکی دیگر از نظریات بررسی شده تحت رویکرد جامعه شناختی، نظریه‌ای است که شادی و خرسندی کنشگران فردی را در شبکه مبادلات بین نظام شخصیت جست و جو کرده و با بهره‌گیری از چارچوب مفهومی چند بعدی که از انسان، شخصیت و جامعه در اختیار می‌گذارد، کم و کیف شادمانی افراد را مرتبط با احساس رضایت و خشنودی آن‌ها از حوزه‌های چهارگانه در سطوح فردی و جامعه‌ای می‌داند (چلبی، ۵۹، ۱۳۸۳). به بیان دقیق‌تر این نظریه را می‌توان بدین صورت خلاصه کرد که منبع تأمین علقه‌های چهارگانه انسان در ارتباط تنگاتنگ با امر اجتماعی و به عبارتی حوزه‌های چهارگانه نظام جامعه‌ای است.

در ارائه تعریف شادی باید توضیح داد که این مفهوم در پژوهش حاضر ملهم از تقسیم‌بندی وینهون جامعه شناس هلندی است که در این راستا او کیفیت زندگی را به دو دسته کیفیت بیرونی و درونی زندگی و رضایت از زندگی را به رضایت با دوام و زودگذر و همچنین رضایت کلی و بخشی تقسیم می‌کند و به توضیحات مفصل در این زمینه می‌پردازد که در ابتدای بحث شادی مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر نظرات نظریه پردازانی چون برادیون، موریس، گلاتزر، ولسچ، سامنر، اوت، آرگایل و کروسلند، پل مارتین، ادینگتون و شومن و به ویژه داینروساه به عنوان نظریه مکمل در ارائه شادی، مطرح نظر بوده است. بر این مبنا در پژوهش حاضر شادی را می‌توان به ارزیابی مثبت افراد از کلیت زندگی یا بخش‌های متعدد آن (رضایت از کلیت زندگی و بخش‌های آن)، بروز صفات و عواطف (احساسات) خوشایند روانی (خوشحالی، امیدواری، دلگرمی، لذت، احساس ارزشمندی، راحتی و آرامش ذهن، خوش بینی و...) و در نهایت ظهور علایق و علائم مثبت اجتماعی در افراد تعریف کرد و از این راستا، شخص ارزیابی مثبت بر اساس قضاوت از زندگی خود به دست می‌آورد و احساس خوشایند و مثبت نسبت به آن پیدا می‌کند، سپس به علائم اجتماعی مثبت دست می‌زند.

در خصوص نظریات مربوط به سرمایه اجتماعی می‌توان به نظریات کلمن اشاره کرد، کلمن مفهوم سرمایه را از ابعاد مختلف بررسی کرده و معتقد است که مفهوم سرمایه اجتماعی نشان دهنده آن است که چگونه ساختار اجتماعی یک گروه می‌تواند به عنوان منبعی برای افراد آن گروه عمل نماید. کلمن وجود سرمایه اجتماعی را در اعتماد، اطلاع رسانی و ضمانت اجرایی کارآمد، روابط اقتدار و میزان تکالیف در گروه می‌داند و معتقد است که سرمایه اجتماعی منفعت عمومی تولید می‌کند، یعنی اینکه هرکسی که در داخل شبکه تعاملی قرار دارد می‌تواند از مزایای آن بهره‌مند شود. مثلاً همه اولیای مدرسه حتی اگر در جلسات انجمن اولیا و مربیان شرکت نکنند از تصمیمات اخذ شده توسط آن منتفع می‌شوند (کلمن، ۱۳۷۷، ۴۷۹). وی همچنین در بیان عوامل ایجاد، حفظ و یا نابودی سرمایه اجتماعی به عواملی چون فروبستگی

شبکه‌های اجتماعی، ثبات اجتماعی، ایدئولوژی، رفاه و فراوانی و حمایت‌های دولت اشاره می‌کند.

پاتنام نیز سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از مفاهیم چون اعتماد، هنجارها و شبکه‌ها می‌داند که موجب ایجاد ارتباط و مشارکت بهینه یک اجتماع شده و در نهایت منافع متقابل آنان را تأمین خواهد کرد. از نظر وی اعتماد و ارتباط متقابل اعضا در شبکه به عنوان منابعی هستند که در کنش‌های اعضای جامعه موجود است. وی معتقد است که در جوامع مدنی، سازمان‌هایی از قبیل اتحادیه‌ها، کلیساها و گروه‌های اجتماعی، از طریق پیوند بین شکاف‌های اجتماعی تفرقه‌انگیز مانند متحد ساختن مردم دارای ارزش‌ها و نگرش‌های متفاوت، بهبود بخشیدن خلق و خوی قلبی همانند بردباری و رابطه متقابل و همچنین از طریق مشارکت در ایجاد زیربنای اجتماعی استوار، در ایجاد سرمایه اجتماعی نقش ایفا می‌کند (پورموسوی، ۱۳۸۰، ۱۶). از نظر پاتنام و همکاران، سرمایه اجتماعی یک پیش‌بینی کننده قوی برای تعیین میزان شادی افراد و کیفیت زندگی در اجتماع است و لذا برای افزایش سطح شادی مردم سرمایه گذاری‌های اقتصادی است (جعفری و همکاران، ۱۳۸۳، ۱۴). سرمایه اجتماعی را به سادگی می‌توان به عنوان وجود مجموعه معینی از هنجارها یا ارزش‌هایی تعریف کرد که اعضای گروهی که همکاری و تعاون میانشان مجاز است در آن سهیم‌اند و همچنین هنجارهایی که تولید سرمایه اجتماعی می‌کنند اساساً باید شامل سجایایی از قبیل صداقت، ادای تعهدات، همیاری و ارتباطات دو جانبه باشد (فوکویاما، ۱۳۷۹، ۱۲). سرمایه اجتماعی دارای پیامدها و کارکردهایی است که برخی از آن‌ها به صورت فهرست وار عبارتند از:

- ایجاد روحیه گروهی، همکاری، تعاون و رقابت سالم
- پذیرش دیدگاه‌های مخالف و انتقادات مطرح شده
- برقراری کنش‌های اجتماعی مبتنی بر اعتماد، صداقت و احترام متقابل
- تقویت و تعمیم همبستگی اجتماعی
- گسترش و تقویت مشارکت فعالانه و داوطلبانه مردم در امور مختلف اجتماعی
- تسهیل در انتقال اطلاعات و کمک به پویایی آن (رضایی فر، ۱۳۸۰، ۱۳ و چلبی، ۱۳۷۵: ۲۹۰)

جدول ۱. خلاصه نظریات سرمایه اجتماعی از نظر نویسنده

هدف	مؤلفه‌ها	تعریف سرمایه اجتماعی	اندیشمندان
توجه مسئولان مدارس روستایی به تقویت مرادده اجتماعی روستاییان	مرادده اجتماعی، دلسوزی، همدردی	سرمایه اجتماعی نوعی دارایی همانند حسن تفاهم همدردی، رفاقت و دوستی در بین افراد و خانواده‌هاست که در زندگی روزانه افراد به چشم می‌خورد.	هانی فان (۱۹۱۶)
رسیدن به شهر و جامعه سالم	شبکه فشرده، همکاری داوطلبانه، احساس تعهد	سرمایه اجتماعی، شبکه اجتماعی فشرده‌ای هستند که می‌توانند در ارتباط یا سالم سازی جامعه و برخورد با جرم مؤثر باشند.	جاکوب (۱۹۶۱)
رسیدن به سرمایه انسانی	اعتماد، پیوند، تعاملات، ارزش و هنجارها	منابعی که منافع عمومی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و دسترسی به خدمات گروهی را آسان می‌کند.	بورديو (۱۹۷۲)
رسیدن به توسعه اقتصادی	اعتماد، همبستگی گروهی و اجتماعی	مجموعه‌ای از منابع و امکانات که در روابط خانوادگی و سازمان‌های اجتماعی جامعه به صورت ماندگار وجود دارد و برای رشد شناختی و اجتماعی مفید است.	لوری (۱۹۷۷)
رسیدن به سرمایه انسانی و توسعه انسانی	اعتماد، تعهدات، انتظارات، ارزش‌ها و هنجارها، ضمانت اجرایی کارآمد	منبعی اجتماعی - ساختاری است که دارایی و سرمایه افراد و گروه‌ها محسوب می‌شود.	کلمن (۱۹۸۸)
رسیدن به توسعه اقتصادی و سیاسی	ارزش‌ها و هنجارها، احساس تعلق و پیوند، اعتماد، صداقت	مجموعه منابعی که موجب ایجاد ارتباط و مشارکت بهینه یک اجتماع شده و در نهایت منافع متقابل آنان را تأمین خواهد کرد.	پاتنام (۱۹۹۰)
رسیدن به توسعه اقتصادی	صداقت، اعتماد، پیوند	وجود مجموعه‌ای از هنجارها یا ارزش‌های غیررسمی که همکاری میان دو یا چند نفر را تشویق می‌کند.	فوکویاما (۱۹۹۷)

اعتبار^۱ یا قابلیت اعتماد ابزار اندازه‌گیری

اعتبار سوالات مربوط به سازه‌ها، از طریق روش تعیین اعتبار محتوایی و با گردآوری نظرات داوران و متخصصان علوم اجتماعی و رفتاری در خصوص معرف‌ها، مورد ارزیابی واقع شده است (اعتبار صوری) به طوریکه ۱۰ داور با رتبه‌های علمی دانشجوی کارشناسی ارشد، دکتری، استادیار و دانشیار در ارزیابی سوالات و گویه‌ها، اعمال نظر کرده و با جمع‌بندی نظرات آنها گویه‌های سنجش ویرایش شدند. از سوی دیگر درباره سازه‌ها (همانند شادی، سرمایه اجتماعی، تعلق اجتماعی و...) مباحث گسترده‌ای در چارچوب نظری پژوهش صورت گرفته و شاخص‌های قابل اجماع و قابل اشتراکی در مورد آنها آورده شده است که تا حدی اعتبار سازه‌ای مفاهیم، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مورد استفاده را نمایان می‌سازد.

پایایی^۲ ابزار اندازه‌گیری

پایایی سوالات پرسشنامه بر اساس آزمون آلفای کرونباخ تعیین شده است.

جدول ۲. ضریب آلفای کرونباخ (پایایی سازه‌های پژوهش)

میزان آلفا	تعداد گویه	سازه‌ها و ابعاد
٪۸۱	۱۸	سرمایه اجتماعی (کل ابعاد)
٪۶۵	۲	احساس تعهد و مسئولیت‌پذیری اجتماعی
٪۷۸	۸	پیوندها و تعاملات اجتماعی
٪۷۱	۳	احساس تعلق و علائق اجتماعی
٪۸۴	۵	اعتماد اجتماعی

فرضیه‌های تحقیق

- هرچه میزان سرمایه اجتماعی زنان جوان (۲۴-۱۵ ساله) شهر اصفهان بیشتر باشد، میزان شادی آنها نیز بیشتر است.
- هرچه میزان تعهد و مسئولیت‌پذیری زنان جوان (۲۴-۱۵ ساله) شهر اصفهان بیشتر باشد، میزان شادی آنها نیز بیشتر است.
- هرچه میزان تعاملات اجتماعی (روابط بین شخصی و فراشخصی) زنان جوان (۲۴-

- ۱۵ ساله) شهر اصفهان بیشتر باشد، میزان شادی آنها نیز بیشتر است.
- بین احساس تعلق و علائق اجتماعی زنان جوان (۲۴-۱۵ ساله) شهر اصفهان و شادی آنها رابطه وجود دارد.
- بین اعتماد اجتماعی (فردی و نهادی) زنان جوان (۲۴-۱۵ ساله) شهر اصفهان و شادی رابطه وجود دارد.

روش شناسی پژوهش:

روش پژوهش: روش مورد استفاده در این پژوهش، پیمایشی بوده است.
جامعه آماری: جامعه آماری این تحقیق کلیه‌ی زنان ۱۵-۲۴ ساله‌ی ساکن شهر اصفهان در سال ۱۳۸۹ هستند.
بر اساس آمار گزارش شده‌ای که وجود دارد: تعداد کل زنان ۱۵-۲۴ ساله‌ی استان اصفهان ۲۳۹۰۷۲ نفر است (مرکز آمار استان اصفهان).

روش نمونه‌گیری و حجم نمونه:

با توجه به پراکندگی جامعه آماری در مناطق شهر اصفهان، حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران با خطای ۵ درصد (خطای جوابگویی) و $d = 7\%$ (دقت احتمالی مطلوب)، با فرمول
$$n = \frac{(z^2)(pq)}{d^2}$$
 $n = 200$ نفر برآورد شده است، روش نمونه‌گیری در این پژوهش از روش نمونه‌گیری متناسب در منطقه استفاده گردیده است. به طوری‌که نمونه‌ها از هر منطقه و متناسب با جمعیت آن منطقه انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

ابزار سنجش در این پژوهش، پرسشنامه بوده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری Spss انجام شده است. به طوری‌که برای توصیف صفات کیفی به محاسبه درصد و توزیع فراوانی و برای توصیف صفات کمی به محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی پرداخته شده است. در نهایت برای آزمون روابط متغیرها نیز از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون خطی دوگانه و چندگانه، تحلیل واریانس، آزمون تفاوت میانگین‌ها، تحلیل مسیر و... استفاده شده است.

تعریف نظری و عملیاتی سرمایه اجتماعی (متغیر مستقل)

همانگونه که قبلاً گفته شد، سرمایه اجتماعی مجموعه معینی از هنجارها و ارزشهای رسمی و غیر رسمی است که موجبات تقویت اعتماد، صداقت، پیوند، احترام متقابل، وفاق و انسجام اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی و مسئولیت پذیری اجتماعی در بین اعضای یک جامعه است. به منظور سنجش سرمایه اجتماعی برخی بر این باورند که به خاطر کیفی بودن سرمایه اجتماعی سنجش آن بسیار دشوار است و آن از طریق تعیین میزان جنایات، فروپاشی خانواده، میزان طلاق، اعتیاد، خودکشی، طرح دعاوی و دادخواهی، فرار از پرداخت مالیات، کودک آزاری و غیره اندازه گیری می‌شود (فوکویاما، ۱۹۹۷). برخی دیگر معتقدند که مفهوم کلیدی سرمایه اجتماعی اعتماد است، به همین دلیل میزان اعتماد و نیز مشارکت افراد در فعالیت‌های مدنی و انجمن‌های داوطلبانه مهمترین شاخص‌های سنجش سرمایه اجتماعی‌اند. پاتنام برای سنجش میزان سرمایه اجتماعی یک جامعه به میزان مشارکت افراد در انجمن‌های داوطلبانه اشاره می‌کند. انجمن‌های داوطلبانه به خاطر ارادی بودن عضویت در آنها، داشتن جوی صمیمانه، غیر انتفاعی بودن و بنا شدن بر پایه مجاب سازی می‌توانند شاخص مناسبی برای وجود سرمایه اجتماعی در یک جامعه به حساب آیند. در پژوهش دیگری که در ارتباط با سرمایه اجتماعی و سلامت در سال ۲۰۰۰ میلادی در کشور انگلستان صورت گرفت در مقیاس فردی معرف‌های زیر به عنوان مقیاس‌های سرمایه اجتماعی مطرح شدند:

۱. ارتباطات و پیوندهای افراد با دوستان

۲. پیوندها و روابط مستحکم خانوادگی

پولن و وانیکس نیز در پژوهشی دیگر که در پنج بخش استرلیا در سال ۱۹۹۸ انجام دادند، هشت عنصر را به عنوان معرف‌های سرمایه اجتماعی مطرح نمودند که بالا بودن میزان آنها می‌تواند دلیلی بر برخورداری از سطح بالاتری از سرمایه اجتماعی باشد. آن عناصر عبارتند از:

۱. مشارکت در اجتماع محلی

۲. داشتن فعالیت‌های مؤثر در موقعیت‌های مختلف

۳. احساس اعتماد و امنیت

۴. پیوندهای همسایگی

۵. روابط دولت - ملت و پیوندهای خانوادگی

۶. ظرفیت پذیرش تفاوت‌ها

۷. بها دان به زندگی

۸. پیوندهای کاری (اسماعیلی، ۱۴۸، ۱۳۸۵)

از تلفیق ارائه دیدگاهها، تعاریف و تعیین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی از سوی اندیشمندان و همچنین پژوهشگرانی چون فاتحی (۱۳۸۳)، اسماعیلی (۱۳۸۵) و هاشمیان فر (۱۳۸۶) ابعاد و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی را می‌توان بر اساس عناصر زیر تعیین نمود.

الف: پیوندها و تعاملات اجتماعی (روابط بین شخصی و روابط فراشخصی همانند مشارکت

و...)

- رفت و آمد با اعضای خانواده خودتان (پدر، مادر، برادران و خواهران)
- رفت و آمد با اعضای خانواده همسران (پدر، مادر، برادران و خواهر همسر)
- رفت و آمد با خویشاوندان (درجه دوم، سوم و...)
- رفت و آمد با دوستان
- رفت و آمد با همسایگان
- میزان شرکت در فعالیت‌های مذهبی (همانند مراسم مذهبی، فعالیت و برنامه‌ریزی در امور مساجد و...)
- میزان پرداختن به امور خیریه و عام المنفعه به صورت رسمی و غیررسمی
- میزان شرکت در جلسات محلی و همکاری با دوستان، همسایگان و... در انجام خدمات عمومی و حل مشکلات

ب: احساس تعهد و مسئولیت پذیری اجتماعی (روحیه احترام به دیگران، رعایت مقررات

و...)

- انصافاً، تا کنون به چه میزان از اموال عمومی و بیت المال محافظت کرده‌اید و اگر ببینید کسی به آنها صدمه می‌زند تا چه حد به او اعتراض می‌کنید.
- حقیقتاً، اگر کسی در جامعه به حقوق شما تجاوز کند تا چه حد به حقوق او احترام می‌گذارید.

ج: احساس تعلق و علائق اجتماعی (تعلق منطقه‌ای، تعلق شهری، تعلق وطنی، تعلق

فرهنگی و...)

- چقدر به زندگی در محله خود افتخار می‌کنید و از بودن در آن احساس رضایت می‌کنید.
- اگر کسی به پرچم ملی بی‌احترامی کند، تا چه حد احتمال دارد، نسبت به او

خشمگین شوید.

- به طور کلی چقدر به فرهنگ ملی و آداب و رسوم ایرانی (مراسم جشن همانند: رسوم خواستگاری و ازدواج، مراسم عزاداری، باورهای متعدد فرهنگی و ...) در ایران احترام می‌گذارید و به آنها باور دارید.

د: اعتماد اجتماعی (اعتماد به نهادهای سیاسی، نهادهای اجتماعی، گروه‌های نخستین و...)

- از نظر شما در کشور ما نهاد آموزش و پرورش در جهت ترویج آموزش و تربیت نوجوانان و جوانان، تا چه حد گام مثبت برداشته و چقدر به سیاست‌های این نهاد اعتماد دارید.
- از نظر شما، برنامه دولت تا چه حد عادلانه است و چقدر به آینده آن برنامه‌ها خوش‌بین هستید.
- چقدر معتقدید که سهمیه‌بندی سوخت توسط مجلس و دولت، تصمیم درست و معقولی است.
- به نظر شما، روحانیون و مبلغان دینی تا چه حد در جهت تحکیم باورهای دینی، عملکرد خوبی دارند.
- فکر می‌کنید خانواده‌ها در جهت تربیت فرزندان به چه میزان نقش خود را به خوبی ایفا می‌کنند.

تعریف نظری و عملیاتی شادی (متغیر وابسته):

در بخشی از تعاریف مربوط به شادی کوشش شده است تا پدیده شادی با عام‌ترین تعبیرات و مفاهیم همانند کیفیت زندگی، بهزیستی درونی، سلامتی، سعادت (رفاه) و ... تبیین شود. مشکل عمده این بخش از تعاریف آن است که اصطلاحات معنی دقیق و روشنی ندارند و برخی اوقات از آنان به عنوان یک تعریف کلی و چترگونه برای تمام زندگی و برخی اوقات دیگر برای یک صفت و مزیت خاص استفاده می‌شود. مثلاً اصطلاح بهزیستی از یکسو به کیفیت کلی زندگی دلالت دارد و از سوی دیگر برای ارزیابی جنبه‌های خاص زندگی همانند وضعیت مسکن یا فرصت‌های استخدام و ... بکار می‌رود یا مشابه آن واژه کیفیت زندگی از یکسو به بافت‌های کلی جامعه و از سوی دیگر به برخی از اجزاء جامعه اشاره می‌کند (Vernhoven, 2000, 1-2).

در بخش دیگری از تعاریف، مفروضاتی نهفته است که به ارتباط شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه مربوط می‌شود زیرا از این نظر گاه چنین استدلال می‌شود که «لازم است آنچه را که

مردم در مورد شادی فکر می‌کنند، منعکس شود تا از این طریق مفهوم شادی در آن فرهنگ مشخص شود و این به معنای آن است که مردم می‌توانند قضاوت کنند و تعبیری از مفهوم شادی در آن فرهنگ مشخص شود و این به معنای آن است که مردم می‌توانند قضاوت کنند و تعبیری از مفهوم شادی و مصادیق کیفیت زندگی را در قالب فرهنگی و ارزشی خویش ترسیم نمایند» (Lu,2001,408-409) و این به معنای آن است که تعریف شادی در جوامع و حتی مناطق، متناسب با قواعد اجتماعی و فرهنگی آن مناطق و جوامع متفاوت است و نمی‌توان از مفهوم شادی عمومی که دربردارنده ویژگی‌های مشترک باشد، صحبتی به میان آورد. وینهون نیز برای اینکه بتواند به معنای دقیق شادی در تحقیقات خود دست یابد، از واژه‌ی کیفیت زندگی مدد می‌گیرد و سپس بر اساس برخی استدلال‌ها و تقسیم‌بندی‌ها، معنای متبادر در ذهن خود را نمایان می‌سازد. او در این راه از یکسو بین فرصت‌های زندگی^۱ و خروجی‌ها با پیامدهای زندگی^۲ و از سوی دیگر بین دو مفهوم کیفیت بیرونی^۳ و کیفیت درونی^۴ تمایز قایل می‌شود و تقسیم‌بندی خود را اینچنین بیان می‌کند.

جدول ۳. تقسیم‌بندی وینهون از کیفیت بیرونی و درونی و فرصت‌ها و خروجی‌های زندگی

کیفیت درونی	کیفیت بیرونی	
توانایی‌های زندگی ^۶	قابلیت زندگی ^۵	فرصت‌های زندگی
رضایت از زندگی ^۸	سودمندی زندگی ^۷	خروجی‌های زندگی

منبع (Veenhoven,2005,463)

وینهون در جدول فوق، به لحاظ کلی بین فرصت‌های (بخت و شانس‌ها) زندگی و پیامدها و نتایج آن فرصت‌ها در زندگی واقعی تمایز قائل می‌شود و تفاوت بین فرصت برای یک زندگی خوب و زندگی فی‌نفسه واقعی را، زندگی به صورت بالقوه (استعداد) و بالفعل (واقعی)^۹ نام‌گذاری می‌کند. از نظر وی اولی به تمامی امکاناتی (محیطی و شخصی) اطلاق می‌شود که فرد می‌تواند با استفاده از آنها به کیفیت در زندگی برسد و دومی به واقعیت‌های زندگی موجود اشاره دارد

1. Life chances
2. Life results
3. Outer qualities
4. Inner qualities
5. Livability
6. Life ability
7. Utility of life
8. Satisfaction with life
9. Potentiality &. Actuality

که شخص بر اساس امکانات فوق، آن را به وجود آورده و ساخته است. به اعتقاد او اگر چه فرصت‌ها و خروجی‌ها با هم مرتبط‌اند اما به طور خاص همسان و مشابه نیستند، از سوی دیگر کیفیت بیرونی مربوط به محیط و کیفیت درونی مربوط به اشخاص است. لن^۱ این تفاوت را با عناوین کیفیت جامعه^۲ و کیفیت افراد^۳ بیان می‌کند و مشابه آن ماسچنگا^۴ مفاهیم فوق را تحت عنوان کیفیت شرایط زندگی و کیفیت موجود، اطلاق می‌کند (Veenhoven, 2000, 4-5).

برای اندازه‌گیری شادی شیوه‌های گوناگونی به کار برده شده است. در اولین پژوهش‌ها برای سنجش آن، پرسش مستقیم؛ «چقدر شاد هستید»؛ به کار رفت. این پرسش دارای سه گزینه «خیلی شاد، تاحدی شاد و ناشاد» بود. گورین، وروف و فلد^۵ (۱۹۶۰) و برادبورن و کپلوویتز^۶ (۱۹۶۵) و بسیاری از بررسی‌های انجام شده برای اندازه‌گیری شادی از همین روش بهره گرفته‌اند.

در این پژوهش شادی متشکل از سه بعد احساسی، شناختی و اجتماعی است و بر آن اساس گویه‌های سنجش شادی عبارتند از:

الف) بعد احساسی

- من انسان فوق العاده خوشحالی هستم
- احساس می‌کنم آینده سرشار از امید و خوشحالی است
- احساس می‌کنم کنترل تمام جنبه‌های زندگی برایم ناممکن است
- احساس می‌کنم زندگی، سرشار از دلگرمی است
- از وضعیتی که در آن هستم احساس لذت فراوانی می‌کنم
- زندگی آنقدر ارزش ندارد که به آن عشق بورزم
- همواره با احساس راحتی از خواب بیدار می‌شوم
- به نظرم همه جهان و آنچه در آن است، بسیار زیباست.
- از این که خودم هستم ناراضی‌ام و آرزو دارم مانند فرد دیگری باشم
- به طور کلی انسانی خوش بینم و وقایع و اتفاقات اطراف را با دیدی مثبت می‌نگرم

1. Lene
 2. Quality of Society
 3. Quality of Persons
 4. Musschenga
 5. Gurin, Veroff & Fled
 6. Caplovitz

ب) بعد شناختی

ب-۱- رضایت از زندگی

- زمانیکه وضع خود را با پنج سال گذشته‌تان مقایسه می‌کنید، تا چه حد بهتر شده و چقدر از این بابت احساس رضایت می‌کنید.
- زمانیکه وضع خودتان را با حالت ایده آل مقایسه می‌کنید، تا چه حد به آنچه که می‌خواسته‌اید، رسیده‌اید.
- زمانیکه وضع خودتان را با دیگران که هم‌ردیف شما بوده‌اند، مقایسه می‌کنید، تا چه حد از آنها جلوترید.

ب-۲- رضایت از بخش‌های متعدد زندگی

- به چه میزان از شغل‌تان (در صورت دارا بودن)، احساس رضایت می‌کنید و به آن عشق می‌ورزید.
- تا چه حد از درآمد شغلی خود (در صورت دارا بودن)، راضی هستید
- با توجه به شرایط موجود، احساس می‌کنید به چه میزان به اهدافی که در زندگی دارید، می‌رسید.
- تا چه حد از میزان و کیفیت تغذیه خود و خانواده‌تان راضی هستید.
- از وضعیت مسکن خود تا چه حد احساس رضایت می‌کنید.
- فکر می‌کنید تا چه حد همسرتان (در صورت دارا بودن) واقعا شما را درک می‌کند و به شما اهمیت می‌دهد.
- اگر قرار باشد دوباره انتخاب کنید، چقدر احتمال دارد همسر فعلی‌تان (در صورت دارا بودن) را انتخاب کنید.

ج) بعد اجتماعی

- به انسان‌های دیگر، علاقه داشته و آنها را دوست می‌دارم.
- همواره، تأثیر خوبی روی وقایع اطراف و انسان‌های دور و برم دارم.
- فردی شوخ طبعم و همیشه با دیگران شوخی می‌کنم.
- همیشه می‌خندم و یا تبسم می‌زنم.
- پس از انفاق‌های ناخوشایند، کمتر عصبی شده و زود به حالت عادی بر می‌گردم.
- به چه میزان دوست دارید در میهمانی‌ها و جشن‌هایی که همسایگان و یا آشنایان

ترتیب می‌دهند شرکت کنید.

- به چه میزان دوست دارید در میهمانی‌ها و جشن‌هایی که اقوام و یا دوستان ترتیب می‌دهند شرکت کنید.

یافته‌های پژوهش:

یکی از متغیرهایی که در پژوهش حاضر مورد توجه بوده و گمان بر آن است که بتواند تفاوت‌های جامعه آماری را بر اساس میزان احساس شادی تبیین کند، متغیر سن است که در جدول زیر توزیع افراد بر اساس آن را می‌توانیم شاهد باشیم.

جدول ۴. توزیع فراوانی افراد بر حسب سن

سن	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
۱۶-۱۸	۱۰۲	۵۱.۰	۵۱.۳	۵۱.۳
۱۹-۲۱	۲۲	۱۱.۰	۱۱.۱	۶۲.۳
۲۲-۲۴	۷۵	۳۷.۵	۳۷.۷	۱۰۰.۰
جمع	۱۹۹	۹۹.۵	۱۰۰.۰	-
نا معتبر	۱	۰.۵	-	-
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰.۰	-	-

در جدول ۵، توزیع فراوانی افراد را بر اساس یکی از متغیرهای زمینه‌ای دیگر یعنی وضعیت تأهل شاهد هستیم.

جدول ۵. توزیع فراوانی افراد بر حسب وضعیت تأهل

متغیر	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
متجرد	۱۷۲	۸۶.۰	۸۶.۰	۸۶.۰
متاهل	۲۷	۱۳.۵	۱۳.۵	۹۹.۵
طلاق واقع شده	۱	۰.۵	۰.۵	۱۰۰.۰
جمع	۲۰۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	-

نوع مسکن و شادی

جدول ۶. مقایسه میانگین شادی زنان ساکن در منزل ویلایی و آپارتمانی

Sig	df	t	Levenes test		انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	ابعاد	متغیر
			sig	f					
۰/۰۳۲	۳۷۴	-۲/۱۵	۰/۸۱۸	۰/۰۵۳	۱۴/۰۲	۵۵/۱۰	۲۰۲	ویلایی	نوع مسکن
					۱۳/۵۸	۵۸/۱۸	۱۷۴	آپارتمانی	

طبق جدول کسانی که در منازل آپارتمانی زندگی می کنند، شادتر از کسانی هستند که در منازل ویلایی به سر می برند.

جدول ۷. توصیف شادی و ابعاد آن

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	متغیر
۱۶/۷۸	۵۶/۶۴	۲۰۰	بعد شناختی
۱۸/۹۴	۵۱/۸۳	۲۰۰	بعد احساسی
۱۷/۱۲	۵۵/۶۱	۲۰۰	بعد اجتماعی
۱۴/۱۹	۵۴/۵۳	۲۰۰	شادی

همانگونه که جدول فوق نشان می دهد میانگین شادی در بین زنان جوان (۱۵-۲۴) شهر اصفهان ۵۴/۵۳ با انحراف استاندارد ۱۴/۱۹ است که در تقسیم بندی شادی به سه قسم بالا، متوسط و پایین، ۷/۳ درصد از زنان جوان دارای شادی پایین، ۷۱/۴ درصد دارای شادی متوسط و ۲۱/۳ درصد دارای شادی بالا هستند.

نتایج مربوط به ماتریس همبستگی بین داده‌ها

جدول ۸. همبستگی شادی و درآمد

وابسته				متغیر	
شادی	بعد اجتماعی	بعد شناختی	بعد احساسی	درآمد	مستقل
۰/۱۶۷	۰/۰۲۷	۰/۱۹۶	۰/۱۵۴		
۰/۰۰۲	۰/۰۲۸	۰/۰۰۰	۰/۵۰۰		
۳۲۵	۳۲۵	۳۲۵	۳۲۵		
۰/۰۹۲	۰/۰۱۱	۰/۱۳۰	۰/۰۷۸	هزینه	مستقل
۰/۱۰۱	۰/۸۵۲	۰/۱۲۱	۰/۱۶۶		
۳۱۷	۳۱۷	۳۱۷	۳۱۷		

بر اساس جدول بالا بین درآمد و شادی همبستگی مثبت وجود دارد ($p=0/002$ و $r=0/167$) و این همبستگی در بعد شناختی (رضایت از زندگی) قوی‌تر و در بعد اجتماعی شادی ضعیف‌تر است. اما هزینه با شادی آنان دارای رابطه معنی‌داری نیست.

جدول ۹. همبستگی شادی و سن

وابسته				متغیر	
شادی	بعد اجتماعی	بعد شناختی	بعد احساسی	سن	مستقل
۰/۰۹۸	۰/۰۷۴	۰/۰۷۲	-۰/۰۹۴		
۰/۰۳۷	۰/۱۴۵	۰/۱۴۶	۰/۰۴۳		
۳۹۲	۳۹۲	۳۹۲	۳۹۲		

آنگونه که در جدول بالا نشان داده می‌شود، رابطه شادی و سن زنان رابطه‌ای ضعیف و منفی است ($p=0/037$ و $r=0/098$) و این رابطه صرفاً در بعد احساسی شادی به چشم می‌خورد.

جدول ۱۰. همبستگی شادی و سرمایه اجتماعی

وابسته				متغیر	
شادی	بعد اجتماعی	بعد شناختی	بعد احساسی		
۰/۱۹۲	۰/۱۱۹	۰/۱۴۱	۰/۲۰۳	تعهد و مسئولیت پذیری	مسئول
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰		
۰/۳۶۸	۰/۲۷۲	۰/۳۵۰	۰/۲۷۸	تعاملات اجتماعی	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰		
۰/۳۷۰	۰/۲۹۲	۰/۲۹۱	۰/۳۳۱	تعلق و علائق اجتماعی	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰		
۰/۲۱۸	۰/۰۷۷	۰/۲۰۶	۰/۲۱۹	اعتماد اجتماعی	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰		
۰/۴۱۷	۰/۲۷۴	۰/۳۵۸	۰/۳۷۷	سرمایه اجتماعی	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰		

بر اساس جدول فوق بین شادی و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد ($P=0/000$, $r=0/417$) و این بدین معنی است که هر چه بر سرمایه اجتماعی زنان جوان در شهر اصفهان افزوده شود، شادی آنها نیز افزایش می یابد و این ارتباط با ابعاد احساسی ($0/377$) و شناختی ($0/357$) شادمانی قوی تر است. لازم به توضیح است که از بین چهار بعد سرمایه اجتماعی ابعاد تعلق و علائق اجتماعی ($0/370$) و همچنین تعاملات اجتماعی ($0/368$) دارای بیشترین همبستگی با شادمانی هستند. بطوریکه رابطه بعد تعلق اجتماعی با بعد احساسی شادی و رابطه تعامل اجتماعی با بعد شناختی شادی، قوی تر از سایر ابعاد شادی است.

نتیجه گیری

میانگین شادی در بین زنان جوان (۲۴-۱۵) شهر اصفهان ۵۴/۵۳ با انحراف استاندارد ۱۴/۱۹ است که در تقسیم‌بندی شادی به سه قسم بالا، متوسط و پایین، ۷/۳ درصد از زنان جوان دارای شادی پایین، ۷۱/۴ درصد دارای شادی متوسط و ۲۱/۳ درصد دارای شادی بالا هستند. همانگونه که قبلاً توضیح داده شد، شادی در پژوهش حاضر از سه بعد مورد بررسی قرار گرفت؛ در بعد احساسی کمترین مقدار پاسخگویی مربوط به احساس خوشحالی و احساس لذت از وضعیت موجود است و بیشترین آن به سئوال‌های احساس زیبا دیدن جهان و آنچه در آن است و احساس افتخار به خود مربوط می‌شود. میانگین بعد احساسی شادی، ۵۱/۸۳ با انحراف استاندارد ۱۸/۹۴ است که در مقایسه با ابعاد دیگر، رقم بالاتری به خود اختصاص داده است. در بعد شناختی (رضایت از کلیت زندگی و بخش‌های آن) کمترین مقدار مربوط به رضایت از کلیت زندگی در اثر قیاس با گذشته فرد، حالت ایده‌آل، دیگران هم‌ردیف در سابقه و درآمد فعلی است و بیشترین مقدار به رضایت از همسر و کیفیت و میزان تغذیه مربوط می‌شود. همچنین میانگین بعد شناختی ۵۶/۶۴ با انحراف استاندارد ۱۶/۷۸ است که در مقایسه با ابعاد دوگانه دیگر، رتبه سوم را به خود اختصاص داده است. در بعد اجتماعی نیز بالاترین میزان پاسخگویی مربوط به سئوال‌های علاقه به انسان‌های دیگر و دوست داشتن آنها و تأثیرگذاری نسبت به انسان‌های دیگر و کمترین آن مربوط به گویه‌های علاقه به شرکت در جشن‌ها و میهمانی‌های همسایگان و آشنایان و کنترل ناراحتی هنگام بروز اتفاقات ناخوشایند در برخورد با دیگران دیده می‌شود. میانگین بعد اجتماعی شادی ۵۵/۶۱ با انحراف استاندارد ۱۷/۱۲ می‌باشد که رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. در انحراف استاندارد ابعاد متعدد شادی نشان می‌دهد که بیشترین نابرابری شادی در بعد احساسی، سپس بعد اجتماعی و در نهایت بعد شناختی است.

میانگین سرمایه اجتماعی در بین زنان جوان ۵۵/۶۱ با انحراف استاندارد ۱۲/۸۳ است. همانگونه که قبلاً توضیح داده شد، سرمایه اجتماعی از چهار بعد تشکیل شده است. میانگین بعد تعلق و علایق اجتماعی ۷۲/۸۴ با انحراف استاندارد ۱۷/۷۶، میانگین بعد تعهد و مسئولیت اجتماعی ۵۸/۴۸ با انحراف استاندارد ۱۹/۹۷، میانگین بعد اعتماد ۵۴/۱۰ با انحراف استاندارد ۱۴/۹۳ و میانگین بعد پیوندها و تعاملات اجتماعی ۴۳/۹۷ با انحراف استاندارد ۱۴/۹۳ است که بر این اساس بیشترین مقدار در بعد تعلق و کمترین مقدار در بعد تعاملات اجتماعی است. از طرف دیگر نابرابری در بعد تعهد و اعتماد بیشتر از سایر ابعاد است. لازم به توضیح است که بالاترین میزان در گویه‌های سرمایه اجتماعی نیز مربوط به احترام و باور به فرهنگ ملی و آداب و رسوم ایرانی و خشمگینی نسبت به اهانت به پرچم و رفت و آمد با اعضای خانواده است و

کمترین مقدار در رفت و آمد با همسایگان، شرکت در جلسات محلی و همکاری با دوستان در انجام خدمات عمومی، اعتماد به عادلانه بودن برنامه‌های دولت و مجلس و پرداختن به امور خیریه به صورت رسمی و غیررسمی است.

رابطه سرمایه اجتماعی با شادی رابطه‌ای مستقیم است و این رابطه در ابعاد احساسی و شناختی بیشتر به چشم می‌خورد و از بین چهار بعد سرمایه اجتماعی، ابتدا بعد تعلق و علائق اجتماعی، سپس بعد تعاملات اجتماعی و بعد اعتماد اجتماعی و در نهایت تعهد و مسئولیت پذیری اجتماعی دارای رابطه قوی‌تر با شادمانی‌اند. همچنین تعهد و مسئولیت‌پذیری اجتماعی با بعد احساسی، تعامل اجتماعی با بعد شناختی، تعلق و علائق اجتماعی با بعد احساسی و اعتماد نیز با بعد احساسی شادی دارای رابطه قوی‌تری‌اند. ارتباط مستقیم سرمایه اجتماعی، ابعاد و مؤلفه‌های آنها با شادی، مقوله‌ایست که مورد توجه‌اند. اندیشمندانی چون هالروهادلر، هیلز و آراگایل، گلاتزروف، وستون، وینهوون، آیزنک، لوپیری و فرایدرس، کونوو، ارلی، گلن وویور، راس و میروسکی، بولگرو اکنرود، برادبورن، فروم و هیوم، دورکیم، پولنر، مایزر، پاتنام، هابی، کالدور و برواح و... نیز در این حوزه کار کرده‌اند و نتیجه پژوهش‌های آنان در زمینه ابعاد و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی با نتایج حاضرهمخوانی و مشابهت دارد.

منابع:

- آرگایل، مایکل (۱۳۸۳)، روان‌شناسی شادی، ترجمه مسعود گوهری انارکی، حمیدطاهر نشاط دوست، حسن پالاهنگ و فاطمه بهرامی، اصفهان، انتشارات جهاد دانشگاهی
- آل یاسین، م (۱۳۸۰)، شادی و نشاط در محیط مدرسه، تربیت، شماره ۱
- اسماعیلی، رضا (۱۳۸۵)، بررسی شاخص‌های توسعه اجتماعی و سطح بندی آن در شهرستان‌های استان اصفهان، پایان‌نامه دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه اصفهان
- الوانی، مهدی و میر علی نقوی (۱۳۸۰)، سرمایه اجتماعی، مفاهیم و نظریه‌ها، فصلنامه مدیریت، شماره ۳۳ و ۳۴
- پور موسوی، فتح‌اله (۱۳۸۱)، جامعه مدنی و سرمایه اجتماعی، مجله راهبرد، شماره ۲۶
- جعفری، ابراهیم، محمدرضا عابدی و محمد جواد لیاقتدار (۱۳۸۳)، بررسی میزان شادمانی و عوامل همبسته آن در میان دانشجویان دانشگاه‌های شهر اصفهان، گزارش نهایی طرح پژوهشی، معاونت پژوهشی دانشگاه اصفهان، شماره طرح: ۸۲۰۱۰۱
- جعفری، ابراهیم (۱۳۸۵)، اوقات فراغت و شادمانی، چکیده مقالات اولین همایش ملی تفریح و شادمانی
- چلبی، مسعود (۱۳۷۵)، جامعه‌شناسی نظم، تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی، تهران، نشر نی
- چلبی، مسعود، سید محسن موسوی (۱۳۸۸)، بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر شادمانی در سطوح خرد و کلان، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره نهم، شماره ۱ و ۲، ص ۳۴-۵۷
- چلبی، مسعود (۱۳۸۳) چارچوب مفهومی پیمایش ارزش‌های ایرانیان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- رضای فر، حمید (۱۳۸۰)، سرمایه اجتماعی، نشر خراسان، شماره ۷ و ۸
- شارع پور، محمود و غلامرضا خوش‌فر (۱۳۸۱)، رابطه سرمایه فرهنگی با هویت اجتماعی جوانان در شهر تهران، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰
- ظاهریان (۱۳۸۱)، چرا شادی از جامعه ما رخت بر بسته است، روزنامه اعتماد ۸۱/۱۰/۲۱

- طریقه دار، الف (۱۳۷۹)، شرع و شادی، قم، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی حضور
- فوکویاما، فرانسیس (۱۳۷۹)، پایان نظم، مترجم غلامعباس توسلی، تهران، چاپ اطلس
- کلمن، جیمز (۱۳۷۷) بنیادهای نظریه اجتماعی، مترجم منوچهر محسنی صبوری، تهران، نشر نی
- کوزر، لوئیس (۱۳۷۰)، زندگی و اندیشه بزرگان جامعه شناسی، مترجم محسن ثلاثی، تهران، نشر علمی سخن
- مظفر (۱۳۷۹)، اثر نشاط روحی بر شکوفایی خرد، تربیت شماره ۷
- هاشمیان فر، جمشید (۱۳۸۶)، بررسی عوامل مؤثر بر نابرابری اجتماعی با تأکید بر سرمایه اجتماعی، پایان نامه دکتری جامعه شناسی دانشگاه اصفهان
- Mayers.D.(2000). The friends and faith of happy people . American psychologist 55-56
- Veenhoven.R & W. Kalmijn. (2005). Inequality adjusted happiness in nation: Egalitarianism and utilitaism. Journal of happiness studies 6:421,455
- Veenhoven.R (2000). The four quality of life: ordering concepts and measures of good life. Journal of Happiness studies 1:1-39
- Veenhoven.R. (2005). Return of inequality in modern society , test by dispersion of life satisfaction across time and nations. Journal of Happiness Studies 6:457-487